

De financiële gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector

Een selectie uit de Monitor Sport en corona III – De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector.

Redactie

Ine Pulles

Peter van Eldert

Peter Nafzger

Hugo van der Poel

Oplegger hoofdstuk 8 – De financiële gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector

Dit document bevat het hoofdstuk ‘De financiële gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector’ uit de Monitor Sport en corona III - De gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector. Dit losse hoofdstuk is geschikt voor wie specifiek geïnteresseerd is in de financiële gevolgen van de coronamaatregelen voor de Nederlandse sport. Dit document is geen zelfstandige rapportage, maar een selectie uit de Monitor Sport en corona III, ter bevordering van de leesbaarheid en het gebruiksgemak. De gehele rapportage is [hier](#) te vinden. De managementsamenvatting van het rapport is [hier](#) te vinden.

Achtergrond Monitor Sport en corona III

In de Monitor Sport en corona III worden de data en kennis gebundeld over de gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector die eind april 2021 beschikbaar zijn. We brengen de gevolgen van de coronamaatregelen voor het sport- en beweeggedrag en voor de organisatie en financiering van de sport in Nederland in beeld. Daarbij gaat de aandacht uit naar sportverenigingen, sportondernemers, de ondersteuningsstructuur, topsport, sportevenementen en betaald voetbal. De nadruk ligt op nieuwe data en kennis sinds eind november 2020. Wat tot dan bekend was, is gepubliceerd in de eerste twee uitgaven van de Monitor Sport en corona. De eerste twee monitoren Sport en corona¹² zijn respectievelijk begin juli 2020 en eind november 2020 naar de Tweede Kamer gestuurd. De insteek van deze derde monitor is te komen tot een zo goed mogelijke schatting van het omzetverlies en de directe schade voor de diverse deelsectoren van de sportsector.

De Monitor Sport en corona III, uitgevoerd door het Mulier Instituut, is de derde overzichtsstudie in een serie monitors vanuit het kennisconsortium Sport en corona. In dit consortium hebben het Mulier Instituut en Kenniscentrum Sport & Bewegen op verzoek van de uitvoeringsalliantie van het Nationaal Sportakkoord (ministerie van VWS, Vereniging Sport en Gemeenten en NOC*NSF) hun krachten gebundeld. Met als belangrijkste opdracht voor het Mulier Instituut om de gevolgen van de coronamaatregelen voor de sport te monitoren. Kenniscentrum Sport & Bewegen heeft het platform www.sportencorona.nl ontwikkeld om de beschikbare kennis, data en praktijkvoorbeelden te delen.

¹ Poel, H. van der & Pulles, I. (red.) (2020). [Monitor Sport en corona. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Utrecht: Mulier Instituut.

² Poel, H. van der, Nafzger, P. & Eldert, P. van (red.) (2020). [Monitor Sport en corona II. De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector](#). Utrecht: Mulier Instituut.

8. De financiële gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector

Peter van Eldert

In de tweede Monitor Sport en corona³ werd de netto schade voor de breedtesport over 2020 geschat op zo'n 700 miljoen euro. Deze schatting werd in het najaar van 2020 gedaan, voorafgaand aan de lockdown die sinds december van kracht is.

In deze derde Monitor Sport en corona geven we een actualisatie van de financiële gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector. Hierbij proberen we, voor zover mogelijk, de netto schade voor de sportsector voor het gehele jaar 2020 in kaart te brengen op basis van realisaties. Waar realisaties nog ontbreken, werken we met schattingen die we in de volgende Monitor Sport en corona verder pogen te concretiseren. We hanteren dezelfde definitie van schade als in de eerste en de tweede Monitor Sport en corona:

$$\text{Netto schade} = \text{Omzetderving} - \text{Kostenbesparing} - \text{Tegemoetkoming verkregen uit steunmaatregelen}$$

We beginnen dit hoofdstuk met de (verwachte) ontwikkelingen in de bedrijvigheid in de sport.

8.1 Bedrijvigheid in de sport

Onder ondernemers heersen zorgen over het voortbestaan van het bedrijf, zo blijkt uit de Conjunctuurenquête (COEN) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). In de COEN worden bedrijven sinds de uitbraak van het coronavirus gevraagd hoelang zij verwachten de continuïteit van het bedrijf te kunnen handhaven, gegeven de huidige economische situatie. In de gepubliceerde resultaten kan een uitsplitsing gemaakt worden naar de sector Cultuur, sport en recreatie en daarbinnen de sector Sport en recreatie.⁴

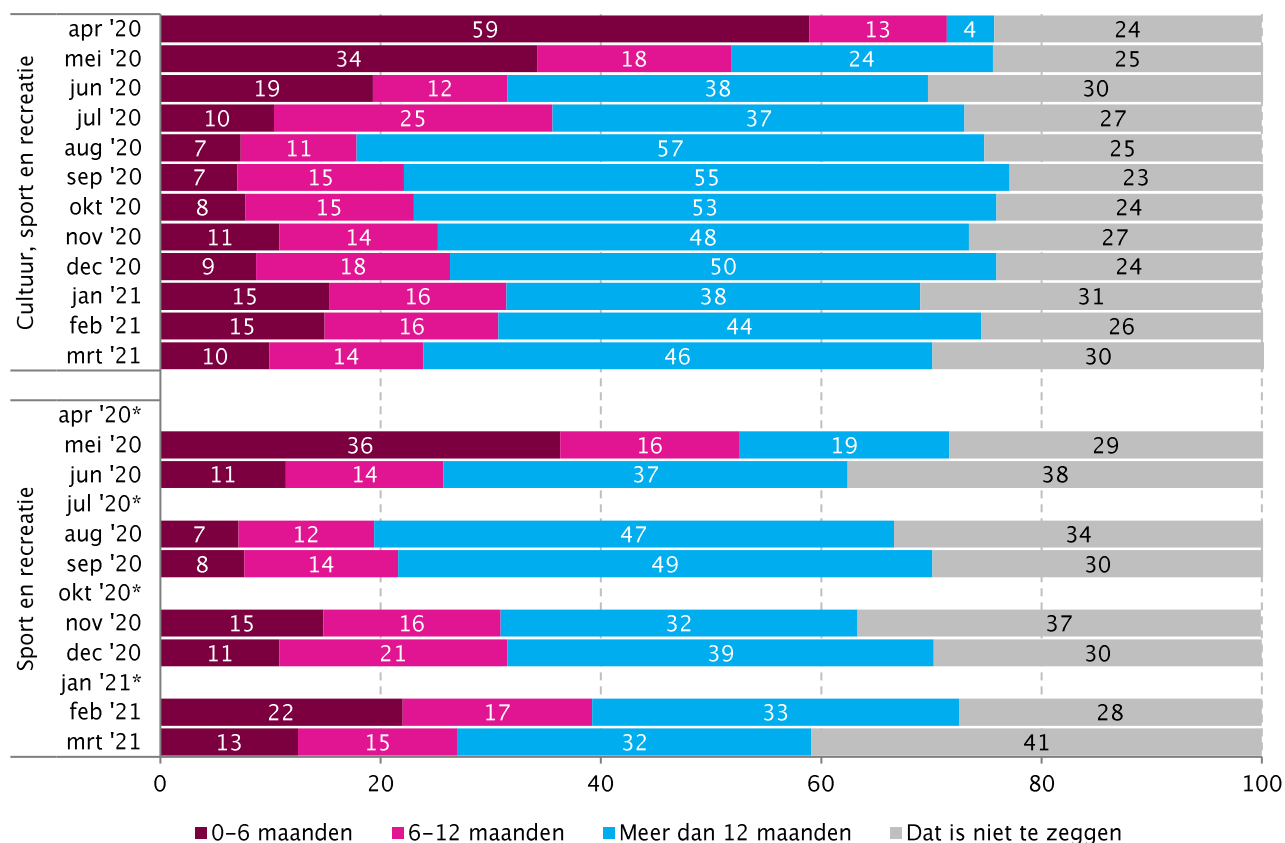
Vlak na de uitbraak van het coronavirus vreesde een groot deel van de ondernemers in de sector Cultuur, sport en recreatie voor het voortbestaan van het bedrijf (figuur 8.1). In april 2020 verwachtte zo'n 59 procent van de ondernemers de continuïteit nog maximaal zes maanden te kunnen garanderen. Richting de zomer werd het beeld steeds positiever, vermoedelijk gestuurd door de nodige versoepelingen die plaatsvonden in deze periode. Na augustus neemt de onzekerheid weer toe, met een piek in januari en februari 2021. Deze ontwikkeling loopt synchroon met de coronamaatregelen, die na de zomer van 2020 weer werden opgebouwd tot een nieuwe lockdown in december.

De bovenstaande beschrijving gaat over de ervaring van ondernemers in de overkoepelende sector Cultuur, sport en recreatie. Binnen deze sector valt de specifiekere sector Sport en recreatie. De resultaten uit de COEN zijn niet voor alle maanden uitgesplitst naar dit sectorniveau. In de maanden waarvoor dit wel gedaan is schetsen de ondernemers in de sector Sport en recreatie een vergelijkbaar beeld als de ondernemers in de overkoepelende sector, al lijken de ondernemers in de sector sport en recreatie doorgaans iets negatiever te zijn over de toekomst (figuur 8.1).

³ Poel, H. van der, Nafzger, P. & Eldert, P. van (red.) (2020). [Monitor Sport en corona II](#). Utrecht: Mulier Instituut.

⁴ Binnen deze sector vallen, zoals de naam suggereert, naast bedrijven uit de sportsector ook bedrijven uit de recreatiesector. Een verdere uitsplitsing is echter niet mogelijk op basis van de gegevens uit de COEN. Desondanks geven deze cijfers een globaal beeld van het sentiment onder de ondernemers in de sport.

Figuur 8.1 Voortbestaan bedrijf bij aanhouden coronacrisis volgens ondernemers binnen de sector Cultuur, sport en recreatie en de sector Sport en recreatie, april 2020 tot en met maart 2021 (in procenten)

Bron: Conjunctuurenquête CBS, april tot en met maart 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

* In de peilingen van april, juli, oktober en januari is een uitsplitsing naar de sector Sport en recreatie niet mogelijk.

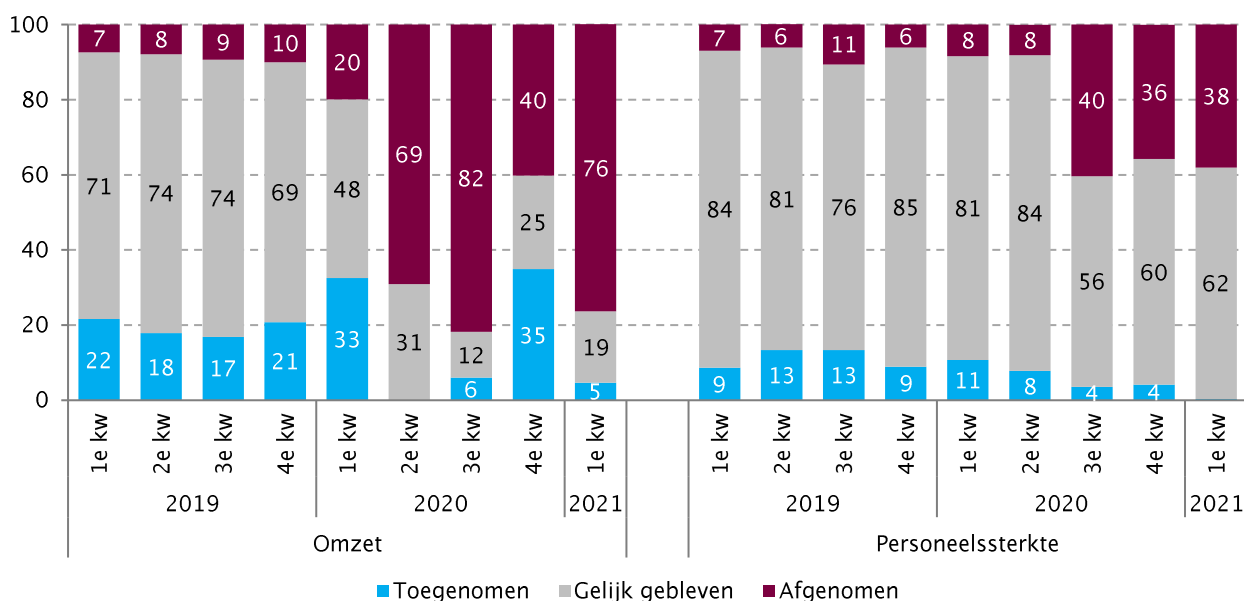
Aan het begin van het tweede kwartaal van 2020 gaven bijna zeven op de tien ondernemers in de sector Sport (SBI 931 Sport⁵) (69%) aan dat de omzet de drie voorafgaande maanden was afgenomen (figuur 8.2). Dit aandeel lag een kwartaal later (begin derde kwartaal 2020) nog een stuk hoger: ongeveer 82 procent van de ondernemers zag in de drie voorafgaande maanden de omzet afnemen. Net zoals te zien was in figuur 8.1, werd het beeld in de zomer iets positiever. Aan het begin van het vierde kwartaal van 2020 gaven relatief gezien minder ondernemers aan dat de omzet in de drie voorafgaande maanden (juli, augustus en september) was afgenomen. Daarbij steeg, ten opzichte van het kwartaal ervoor, het aandeel ondernemers dat in deze periode de omzet juist zag stijgen. Dit duidt er mogelijk op dat de zomer voor een deel van de sector een periode van herstel is geweest, ondanks dat een aanzienlijk deel te maken had met omzetsderving. Aan het begin van 2021 blijkt dat de aanscherpingen van de coronamaatregelen in oktober, november en december wederom de omzet onder druk hebben gezet. Meer dan drie kwart van de ondernemers in de sportsector zag de omzet afnemen, terwijl deze voor slechts 5 procent steeg.

Krimp van de personeelssterkte (het aantal medewerkers) in de sector Sport was zichtbaar bij de meting aan het begin van het derde kwartaal van 2020 (figuur 8.2). Ongeveer 40 procent van de

⁵ Deze gegevens zijn onderdeel van de reguliere bevraging van de Conjunctuurenquête van het CBS. In tegenstelling tot de vraag over hoe lang ondernemers nog de continuïteit kunnen handhaven is het voor deze gegevens wel mogelijk om een uitsplitsing te maken naar de sportspecifieke SBI-code 931 Sport.

ondernemers gaf aan dat de personeelssterkte was afgenomen in de drie voorafgaande maanden (april, mei en juni). In de twee daaropvolgende metingen (vierde kwartaal 2020 en eerste kwartaal 2021) bleef dit aandeel vergelijkbaar. De afname van de personeelssterkte kwam dus later op gang, maar lijkt zich door te zetten. Het aandeel ondernemers dat de personeelssterkte zag toenemen in de afgelopen drie metingen is nihil.

Figuur 8.2 Door ondernemers binnen de sportsector (SBI 931 Sport) ervaren veranderingen in de omzet en personeelssterkte in drie voorafgaande maanden, bevraging aan het begin van het kwartaal (in procenten)

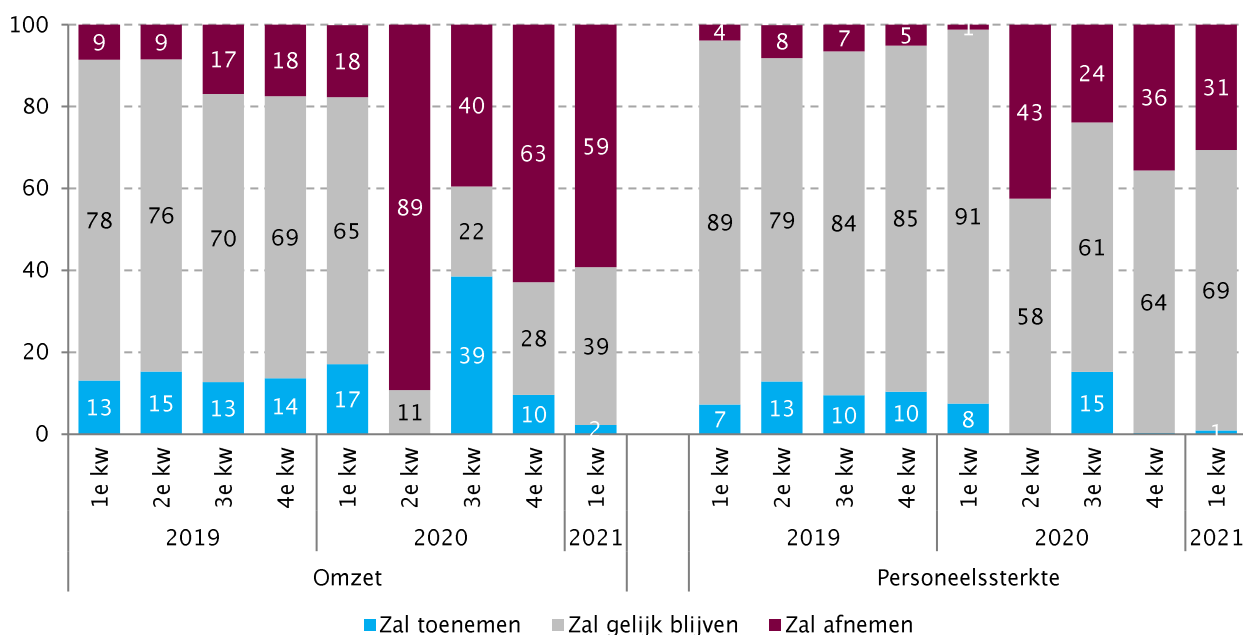

Bron: Conjunctuurenquête CBS, januari, april, juli en oktober 2019, januari, april, juli en oktober 2020, januari 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

Ondernemers worden in de COEN gevraagd vooruit te kijken naar de komende drie maanden. Uit deze gegevens blijkt dat, met name voor de omzetontwikkeling, de verwachtingen overeenkomen met de realisaties. Zo moet een verwachting in het tweede kwartaal terug te zien zijn in de realisatie van het derde kwartaal.

Voor de omzetontwikkeling komt dit grotendeels uit (figuur 8.3). Ook voor de ontwikkeling van de personeelssterkte lagen de verwachtingen redelijk in lijn met de realisaties, al waren de verwachtingen van de ondernemers aan het begin van het derde kwartaal iets positiever dan uiteindelijk in de realisaties naar voren kwam.

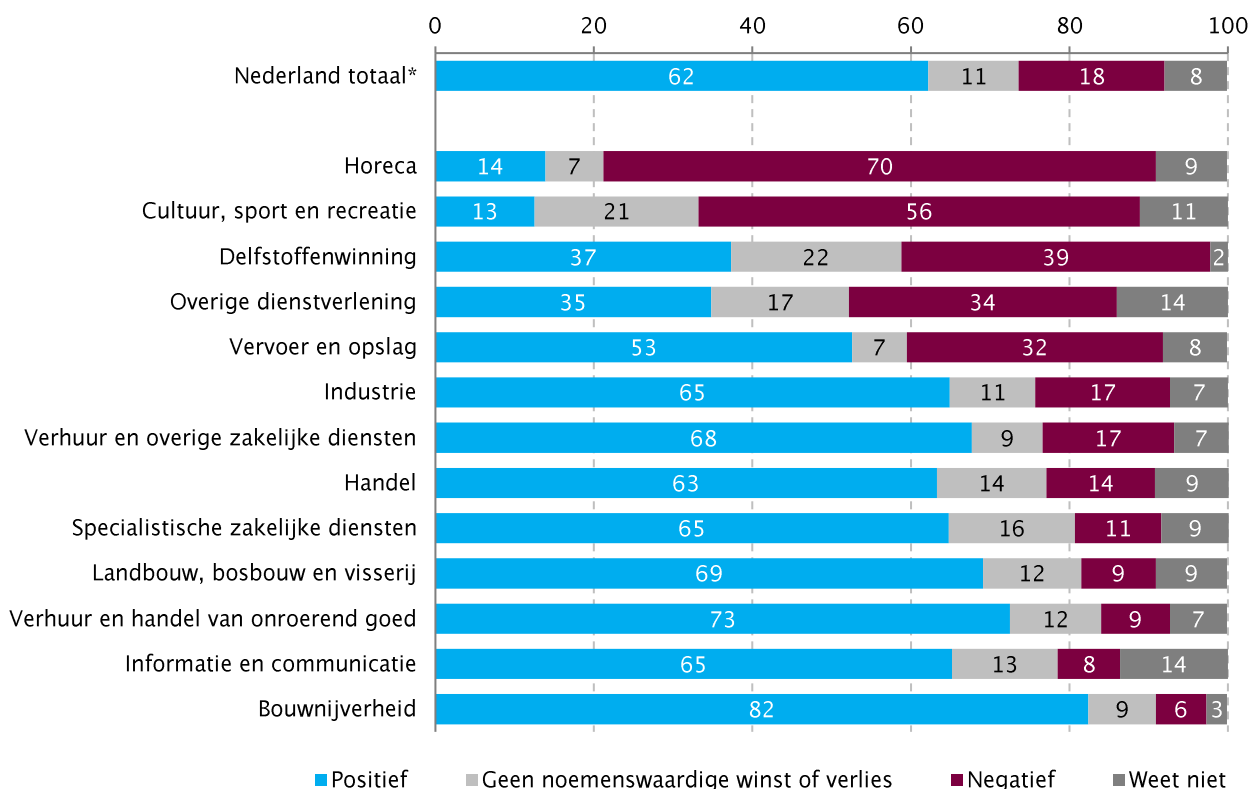
Figuur 8.3 Verwachtingen ondernemers binnen de sportsector (SBI 931 Sport) over de omzet en personeelssterkte voor de komende drie maanden, bevraging aan het begin van het kwartaal (in procenten)

Bron: Conjunctuurenquête CBS, januari, april, juli en oktober 2019, januari, april, juli en oktober 2020, januari 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

Het teruglopen van de omzet heeft zijn uitwerking op het bedrijfsresultaat over 2020. Uit de peiling van de COEN aan het begin van het eerste kwartaal van 2021 blijkt dat meer dan de helft van de ondernemers in de sector Cultuur, sport en recreatie een negatief bedrijfsresultaat had over 2020 (figuur 8.4). Dit aandeel ligt aanmerkelijk hoger dan het landelijke gemiddelde, en vergeleken met andere sectoren ligt het aandeel ondernemers met een negatief bedrijfsresultaat alleen in de horeca hoger. Daarmee behoort de sport, in dit geval samen met cultuur en recreatie, tot de sectoren die financieel gezien, het hardst geraakt worden door de coronacrisis.

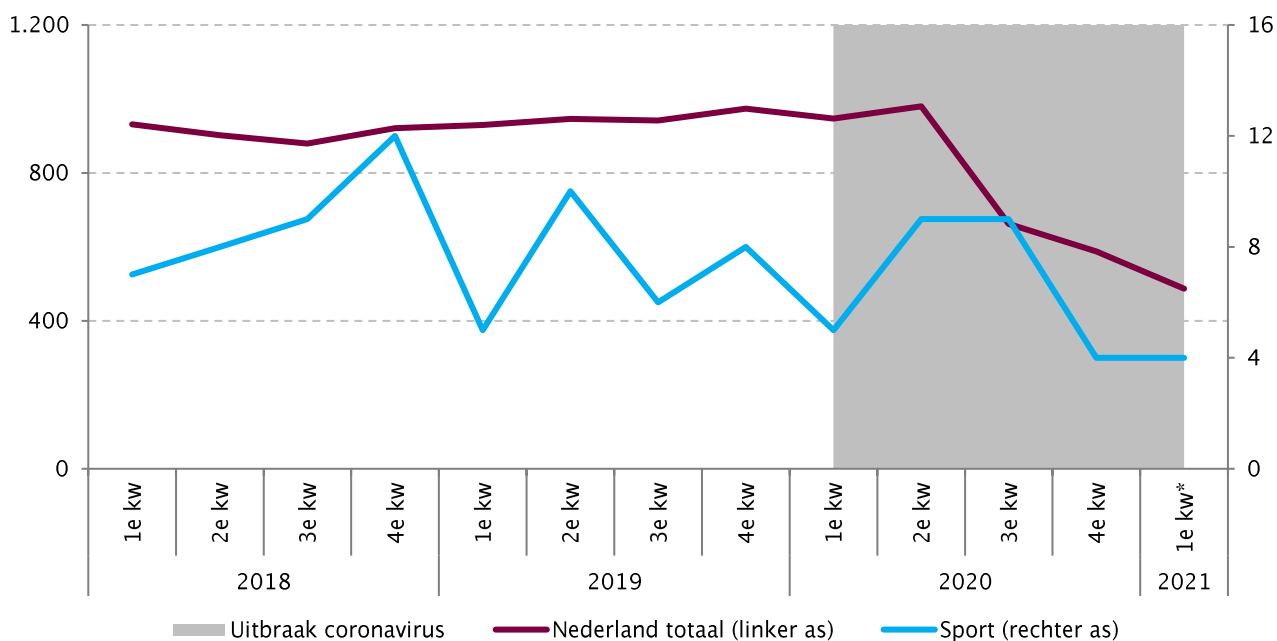
Figuur 8.4 Het bedrijfsresultaat in 2020 volgens ondernemers voor zover op moment van uitvragen te overzien is, bevraging aan het begin van het eerste kwartaal van 2021 (in procenten)

Bron: Conjunctuurenquête CBS, januari 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

De eerder genoemde financiële tegenslagen en zorgen hebben tot dusver niet geleid tot een stijging van het aantal faillissementen. Het totale aantal faillissementen in Nederland neemt zelfs gestaag af sinds de uitbraak van het coronavirus (figuur 8.5). Specifiek voor de sportsector vertoont de ontwikkeling van het aantal faillissementen geen afwijking van de ontwikkeling van voor de coronacrisis. Een factor die hier mogelijk bij meespeelt is dat bedrijven en organisaties niet failliet gaan, maar (tijdelijk) stoppen. Dan verdwijnen er wel organisaties, maar is dit niet zichtbaar in de statistieken over faillissementen. Verder is het mogelijk dat met het huidige pakket aan steunmaatregelen bedrijven overeind gehouden worden die anders wellicht al failliet waren gegaan. Wat daarnaast meespeelt is dat het CBS voor de statistieken van de ontwikkeling van het aantal bedrijven een selectie maakt op economisch actieve organisaties met minstens één werkzame persoon. Voor de sportsector vallen dan al veel organisaties af, doordat deze grotendeels op vrijwilligers draaien. In de volgende peiling van de Monitor Sport en corona proberen we de ontwikkeling van het aantal bedrijven via een andere weg accurater in beeld te brengen.

Figuur 8.5 Ontwikkeling aantal faillissementen, totaal voor Nederland en binnen de sportsector (SBI 931 Sport), per kwartaal (in absolute aantallen)

Bron: CBS (statline), maart 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

* Voorlopige cijfers.

8.2 Steunmaatregelen

In de vorige Monitor Sport en corona is een overzicht en uitgebreide beschrijving gegeven van de steunmaatregelen die relevant zijn voor de sportsector⁶. Dit zijn generieke steunmaatregelen (steunmaatregelen die naast de sport ook voor andere sectoren gelden) en steunmaatregelen die specifiek voor de sport getroffen zijn.

Generieke maatregelen

De generieke steunmaatregelen waarvoor bedrijven en individuen (in het geval van de Tozo) binnen de sportsector in aanmerking komen zijn:

- Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW);
- Tegemoetkoming Ondernemers Getroffen Sectoren COVID-19 (TOGS);
- Tegemoetkoming Vaste Lasten MKB (TVL);
- Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo).

Daarnaast zijn verschillende belastingmaatregelen en garantie- en kredietregelingen opgesteld. In deze paragraaf worden de maatregelen kort beschreven en indien beschikbaar worden relevante gegevens gepresenteerd.

⁶ Daarnaast wordt op de site van de Rijksoverheid een verdere beschrijving gegeven over alle steunmaatregelen, zie: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-financiële-regelingen/overzicht-financiële-regelingen>.

NOW

De NOW-regeling is bedoeld als een tegemoetkoming in de loonkosten voor bedrijven. Bedrijven die als gevolg van de coronamaatregelen kampen met een omzetverlies van minimaal 20 procent kunnen de NOW aanvragen. Indien de aanvraag wordt goedgekeurd, krijgen bedrijven tot maximaal 90 procent van hun loonkosten vergoed. Hierbij geldt: hoe hoger de terugval in de omzet, hoe hoger de tegemoetkoming. Valt 100 procent van de omzet weg, dan bedraagt de tegemoetkoming 90 procent van de loonkosten, maar is de omzetderving 50 procent, dan krijgt men 45 procent van de loonkosten als tegemoetkoming. De loonkosten van medewerkers die om bedrijfseconomische redenen ontslagen zijn in de periode waarvoor een NOW-subsidie is aangevraagd, worden in mindering gebracht op het subsidiebedrag. Hiermee wil de overheid bedrijven stimuleren om hun medewerkers zo veel mogelijk door te betalen en in dienst te houden.

Inmiddels zijn sinds de uitbraak van het coronavirus vijf perioden voor de NOW-regeling aangekondigd. NOW 1.0 had betrekking op de eerste drie maanden van de coronacrisis (maart, april en mei 2020) en was aan te vragen tot en met 5 juni 2020. De vier daaropvolgende maanden (juni, juli, augustus en september 2020) vielen binnen de NOW 2.0, die tot en met 31 augustus 2020 aan te vragen was. De voorwaarden van NOW 1.0 en NOW 2.0 waren grotendeels hetzelfde, op enkele kleine wijzigingen na, zoals een andere referentieperiode en dat bedrijven die de NOW aanvragen geen winstuitkering mogen doen aan aandeelhouders. Daarnaast verviel met de NOW 2.0 de ontslagboete. Bij een ontslag om bedrijfseconomische redenen werd de NOW 1.0 gekort voor een bedrag ter hoogte van de loonkosten van de ontslagen medewerkers, plus een boete van 50 procent van dit bedrag. Onder de NOW 2.0 verviel deze boete.

De voorzetting van de NOW is sinds 1 oktober 2020 van kracht en loopt, over drie subsidieblokken van drie maanden, tot en met 30 juni 2021. NOW 3.1 betrof de resterende periode in 2020, oktober tot en met december, en was aan te vragen tot en met 27 december 2020. NOW 3.2 (januari t/m maart 2021) en NOW 3.3 (april t/m juni 2021) vormen samen de tegemoetkoming over het eerste halfjaar van 2021. Wederom is de NOW-verlenging in lijn met de twee voorgangers. In eerste instantie was er sprake van een stapsgewijze afname van de 90 procent tegemoetkoming. Hier is van afgezien: vanaf 1 januari is de tegemoetkoming verlaagd tot 85 procent van de loonkosten.

Het CBS publiceert periodiek over het gebruik van de generieke steunmaatregelen. De meest recente stand van zaken betrof het beeld tot en met 28 februari 2021. NOW 1.0, NOW 2.0 en NOW 3.1 zijn daarin in principe afgerond, al zijn eventuele administratieve correcties niet uitgesloten. Voor NOW 3.2 zijn in deze stand van zaken alleen voorlopige cijfers beschikbaar, aangezien de regeling nog open staat. Tot en met 28 februari 2021 heeft de sportsector in totaal voor ongeveer 317 miljoen euro NOW-vergoeding aangevraagd (tabel 8.1). Tussen de verschillende regelingen is een afname in het subsidiebedrag te zien. Voor NOW 1.0 vroeg de sportsector 151 miljoen euro aan (in 4.280 aanvragen), terwijl dit voor NOW 2.0 en NOW 3.1 respectievelijk 89 en 59 miljoen euro bedroeg (in respectievelijk 1.890 en 2.490 aanvragen). De gemiddelde subsidie per aanvraag per maand nam af tussen NOW 1.0 en NOW 3.1 (niet in tabel). Voor NOW 3.2 ligt momenteel de tussenstand op 18 miljoen euro in 1.580 aanvragen, maar aangezien deze regeling nog open staat, kan de eindstand hoger uitvallen. Van NOW 3.3 zullen naar verwachting in de volgende Monitor Sport en corona cijfers beschikbaar zijn.

Tabel 8.1 Aantal aanvragen van de NOW-regelingen en corresponderende bedragen volgens de stand van zaken tot en met 28 februari 2021, totaal binnen de sportsector

	Regeling betrekking op <i>datum</i>	Afgesloten op <i>datum</i>	Aantal bedrijven/aanvragen <i>absolute aantallen</i>	Bedrag <i>miljoenen euro's</i>
NOW 1.0	ma t/m mei 2020	5 juni 2020	4.280	151
NOW 2.0	jun t/m sep 2020	31 augustus 2020	1.890	89
NOW 3.1	1 okt t/m 31 dec 2020	27 december 2020	2.490	59
NOW 3.2 ^a	1 jan t/m 31 mrt 2021	14 maart 2021	1.580	18
NOW 3.3 ^b	1 apr t/m 30 jun 2021	30 juni 2021	n.n.b.	n.n.b.

Bron: CBS, 2020 en 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

^a NOW 3.2 was ten tijde van de publicatie van de gegevens nog niet afgesloten. Dit zijn voorlopige cijfers.

^b NOW 3.3 was ten tijde van de publicatie van de gegevens nog niet opengesteld, waardoor de cijfers nog ontbreken.

Binnen de sportsector springen met name de onderliggende sectoren 'Veldvoetbal' en 'Fitnesscentra' eruit. Deze sectoren hebben in totaal respectievelijk 71 en 55 miljoen euro NOW-subsidie aangevraagd (zie bijlage 2). Andere sectoren waarin veel NOW-steun werd aangevraagd zijn 'Zwembaden' (33 miljoen euro), 'Sporthallen en -zalen' (27 miljoen euro) en 'Overige sportaccommodaties' (39 miljoen euro).

TOGS en TVL

Ter compensatie van de vaste lasten werd in eerste instantie de TOGS-regeling in het leven geroepen, die later werd vervangen door de TVL-regeling. De TOGS was een eenmalige tegemoetkoming voor specifieke groepen ondernemers⁷, waaronder ondernemers in de sportsector, die door de coronamaatregelen werden getroffen. Bij een omzetverlies van minimaal 4.000 euro over de periode van 16 maart tot en met 15 juni 2020 en over dezelfde periode ten minste 4.000 euro aan vaste lasten kregen de ondernemers een tegemoetkoming van 4.000 euro. Vanuit de sportsector werden 16.455 TOGS-aanvragen gedaan voor in totaal een bedrag van ongeveer 66 miljoen euro (tabel 8.2).

De TOGS werd opgevolgd door de TVL-regeling (Tegemoetkoming Vaste Lasten). Het doel bleef hetzelfde - mkb-bedrijven en zzp'ers helpen bij het betalen van (een deel) van hun vaste lasten - maar de voorwaarden en subsidiehoogte verschilden van de voorganger. De eerste periode van de TVL (TVL-1) gold voor de periode van juni tot en met september 2020 en was tot en met 30 oktober 2020 aan te vragen. Vervolgens werd de TVL, net als de NOW, verlengd tot en met 30 juni 2021. Dit werd verdeeld over drie perioden: TVL Q4 2020, TVL Q1 2021 en TVL Q2 2021. Voor TVL Q4 2020 werd op 29 januari 2021 de toekenningsperiode afgesloten. Voor de TVL Q1 2021 liep deze periode nog door tot en met 18 mei 2021 waardoor voor deze regeling slechts voorlopige cijfers te presenteren zijn. De aanvraagperiode voor de TVL Q2 2021 is op het moment van rapportage nog niet gestart.

De TVL-tegemoetkoming bedroeg in de eerste twee perioden (TVL-1 en TVL Q4 2020) minimaal 1.000 euro en maximaal 50.000 euro voor bedrijven die meer dan 30 procent van hun omzet hadden verloren door de coronacrisis. Dezelfde getroffen sectoren uit de TOGS-regeling komen in aanmerking voor de TVL. Met de regeling werd maximaal 50 procent van de vaste lasten vergoed. Voor de berekening van de subsidie werd de volgende formule gehanteerd:

⁷ Voor de lijst van branches en sectoren die in aanmerking kwamen voor de TOGS-regeling, zie: <https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/togs/vastgestelde-sbi-codes-0>.

$$\text{Normale omzet} * \text{Omzetverlies in \%} * \text{Aandeel vaste lasten in \%} * 50\% = \text{Hoogte TVL} - \text{subsidie}$$

Voor de daaropvolgende TVL Q1 2021 en TVL Q2 2021 zijn zowel het maximale bedrag tegemoetkoming als het maximale vergoedingspercentage verruimd. Een hogere eindstand in deze kwartalen zegt daardoor niet direct dat de geleden schade ook hoger is geweest.

Tot en met 28 februari 2021 werd in totaal voor een bedrag van ongeveer 68 miljoen euro TVL-steun aangevraagd door organisaties uit de sportsector (tabel 8.2). Hierbij lagen het aantal aanvragen en de aangevraagde subsidie hoger bij de TVL Q4 2020 (2.945 aanvragen voor in totaal 33 miljoen euro) dan bij TVL-1 (2.020 aanvragen voor in totaal 23 miljoen euro). Voor TVL Q1 2021 is de tussenstand 12 miljoen euro in 910 aanvragen, maar aangezien deze regeling nog open staat, kan de eindstand hoger uitvallen. Over de TVL Q2 2021 zullen naar verwachting in de volgende Monitor Sport en corona cijfers beschikbaar zijn.

Tabel 8.2 Aantal aanvragen van de TOGS- en TVL-regelingen en corresponderende bedragen volgens de stand van zaken tot en met 28 februari 2021, totaal binnen de sportsector

	Regeling betrekking op <i>datum</i>	Afgesloten op <i>datum</i>	Aantal bedrijven/aanvragen <i>absolute aantallen</i>	Bedrag <i>miljoenen euro's</i>
TOGS	16 ma t/m 15 jun 2020	26 juni 2020	16.455	66
TVL-1	1 jun t/m 30 sep 2020	30 oktober 2020	2.020	23
TVL Q4 2020	1 okt t/m 31 dec 2021	29 januari 2021	2.945	33
TVL Q1 2021 ^a	1 jan t/m 31 mrt 2021	18 mei 2021	910	12
TVL Q2 2021 ^b	1 apr t/m 30 jun 2021	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.

Bron: Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), 2020 en CBS, 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

^a TVL Q1 2021 was ten tijde van de publicatie van de gegevens nog niet afgesloten. Dit zijn voorlopige cijfers.

^b TVL Q2 2021 was ten tijde van de publicatie van de gegevens nog niet opengesteld, waardoor de cijfers nog ontbreken.

Tot op heden werd de sportsector dus voor ongeveer 134 miljoen euro (totaal van de TOGS- en TVL-regelingen) gecompenseerd voor de vaste lasten. Binnen de sportsector ging de meeste TOGS- en TVL-subsidie naar de onderliggende sectoren 'Overig sportonderwijs' (19,3 miljoen euro), 'Overige sportaccommodaties' (15,8 miljoen euro) en 'Fitnesscentra' (14,7 miljoen euro) (zie bijlage 2). Andere sectoren waarin veel TOGS- en TVL-steun werd aangevraagd zijn 'Sporthallen en -zalen' (7,7 miljoen euro), 'Sportscholen' (10,5 miljoen euro) en 'Organisatie van sportevenementen' (11,3 miljoen euro).

Tozo

De Tozo-regeling werd opgesteld om zelfstandige ondernemers te ondersteunen die als gevolg van de coronacrisis in de financiële problemen kwamen. De regeling biedt een inkomensondersteuning tot het sociaal minimum, steeds over periodes van een aantal maanden. Ook zelfstandige ondernemers die doorgaans werkzaam zijn in de sportsector komen in aanmerking voor de Tozo. De Tozo kent inmiddels vier periodes. Tozo 1 liep van maart tot en met mei 2020 en was aan te vragen tot en met 31 mei 2020. Tozo 2 had betrekking op de periode juni tot en met september 2020 en was tot en met 30 september 2020 aan te vragen. Tozo 3 en Tozo 4 zullen vervolgens de periode 1 oktober 2020 tot en met 30 juni 2021 in twee delen voor hun rekening nemen.

Gegevens over de aanvragen voor de Tozo regelingen zijn slechts beperkt beschikbaar. Het CBS rapporteert in het overzicht van de stand van zaken tot en met 28 februari 2021 het aantal aanvragen dat gedaan is door zelfstandigen die werkzaam zijn binnen de sport, maar hierbij zijn geen bedragen meegenomen. Daarnaast geeft het CBS aan dat de aantallen indicatief zijn. Volgens het overzicht deed de

sportsector tot en met september 2020 8.920 aanvragen voor de Tozo. Aangezien dit aantal betrekking heeft op de periode tot en met september 2020, komt dit overeen met het aantal aanvragen voor de Tozo-1 en de Tozo-2 samen.

Belasting-, garantie- en kredietregelingen

Tot slot bevat het generieke steunpakket verschillende belasting-, garantie-, en kredietregelingen. De effecten van deze regelingen zijn niet voor elke regeling even makkelijk te kwantificeren. Voor het uitstel van belastingbetaling is in de overzichten van het CBS op verschillende momenten de stand van zaken opgenomen. In principe kan het belastinguitstel voor bijna alle soorten belastingen worden verleend, maar in het overzicht neemt het CBS enkel vijf soorten mee: inkomstenbelasting, zorgverzekeringswet, vennootschapsbelasting, loonheffingen en omzetbelasting (btw). Van deze belastingen wordt aangegeven hoeveel bedrijven in totaal uitstel van belasting betaling hebben aangevraagd en hoeveel bedrijven nog een belastingbedrag open hebben staan. Van dit laatste aantal zijn de bedragen die reeds voldaan zijn al afgehaald.

Tot en met 28 februari 2021 hebben inmiddels ongeveer 4.250 bedrijven in de sportsector uitstel van belastingbetaling aangevraagd (tabel 8.3). Per 18 januari 2021 stonden nog 3.240 aanvragen open voor een bedrag van zo'n 154 miljoen euro dat op een later moment terugbetaald moet worden. Iets meer dan een maand later, op 28 februari 2021, is het aantal nog openstaande aanvragen weer gestegen naar 3.480 voor een bedrag van 190 miljoen euro. In een maand tijd is er dus het nodige bijgekomen.

Tabel 8.3 Totaal aantal bedrijven in de sportsector dat uitstel van belastingbetaling heeft aangevraagd en de stand van zaken omtrent nog openstaande bedragen per 18 januari 2021 en 28 februari 2021 (in aantallen en miljoenen euro's)

	Aantal <i>absolute aantallen^a</i>	Bedrag <i>miljoenen euro's</i>
Totaal aantal t/m 28 februari 2021	4.250	
Nog openstaand per 18 januari 2021	3.240	154
Nog openstaand per 28 februari 2021	3.480	190

Bron: CBS, 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

^a Afgerond op vijftallen.

Op korte termijn zorgt dit uitstel van belastingbetaling voor wat ademruimte bij de bedrijven in de sportsector, maar uiteindelijk zal de belasting toch terugbetaald moeten worden. Daarbij kan de timing een flinke impact hebben voor de bedrijven in de sport. Het zal niet zo zijn dat gelijk de normale omzetcijfers weer gehaald worden. Als wel gelijk verwacht wordt dat deze belastingen terugbetaald worden, kan dit de bedrijven alsnog in de problemen brengen. Bij de verruiming van het steunpakket op 27 mei 2021 is rekening gehouden met deze noodzakelijke adempauze. Zoals in de betreffende kamerbrief⁸ is beschreven zal het aflossen van de opgebouwde belastingschuld vanaf 1 oktober 2022 van start gaan. Vanaf 1 juli 2021 is het wel weer verplicht zijn om belastingen te betalen, zonder de mogelijkheid om deze betaling uit te stellen.

⁸ Rijksoverheid (2021). [Kamerbrief steun- en herstelpakket 3^e kwartaal 2021](#).

Specifieke maatregelen voor de sport

Voor organisaties binnen de sportsector zijn naast de generieke steunmaatregelen diverse specifieke maatregelen in het leven geroepen. Dit steunpakket voor de sportsector begon met de aankondiging van het ministerie van VWS op 18 mei 2020 dat een budget beschikbaar gesteld zou worden voor sportverenigingen en is inmiddels verlengd en vormgegeven in drie regelingen:

- Tegemoetkoming verhuurders sportaccommodaties (TVS);
- Tegemoetkoming amateursportorganisaties (TASO);
- Specifieke Uitkering IJsbanen en Zwembaden (SPUK IJZ).

TVS

De TVS-regeling is bedoeld voor verhuurders van sportaccommodaties. Verhuurders die de huur van een sportaccommodatie kwijtschelden omdat deze accommodatie vanwege de coronamaatregelen niet door amateursportorganisaties gebruikt kan worden, kunnen ter compensatie voor deze misgelopen huurinkomsten een aanvraag indienen voor een TVS-subsidie. Alle verhuurders van sportaccommodaties die een ruimte verhuren aan een amateursportorganisatie zonder winstoogmerk kunnen een aanvraag doen voor de TVS. De regeling geldt dus voor gemeenten, sportbedrijven en particuliere verhuurders. Wel komt een verhuurder slechts in aanmerking voor een tegemoetkoming als de huur daadwerkelijk is kwijtgescholden in de periode waarvoor de tegemoetkoming is aangevraagd.

De eerste periode waarvoor TVS (TVS Q2 2020) aangevraagd kon worden liep van 1 maart tot en met 31 mei 2020 en aanvragen konden tot en met 14 oktober 2020 ingediend worden. Voor deze eerste periode werd een budget van 89,5 miljoen euro beschikbaar gesteld. De tweede periode TVS (TVS Q4 2020) gold voor de periode van 1 oktober tot en met 31 december 2020. Voor deze periode konden aanvragen van 9 maart tot en met 3 mei 2021 ingediend worden. Het beschikbare budget voor de TVS Q4 2020 bedroeg 30 miljoen euro en ten opzichte van de eerste TVS-periode werd de tegemoetkoming aangepast. Voor de kwijtgescholden huur wordt in de TVS Q4 2020 namelijk een uitsplitsing gemaakt naar gebruiksgebonden en niet-gebruiksgebonden huur.⁹ Bij gebruiksgebonden huur wordt 100 procent van de kwijtgescholden huursom vergoed. Voor niet-gebruiksgebonden huur wordt alle huur vergoed die is kwijtgescholden, tot een maximum van 45 procent van de totale huursom die een sportvereniging voor dit kwartaal verschuldigd was.

De TVS-regeling wordt ook voor het eerste halfjaar van 2021 beschikbaar gesteld. De aanvraagperiode voor TVS Q1 2021 loopt van 17 mei tot en met 12 juni 2021. De aanvraagperiode voor TVS Q2 2021 loopt van 26 juli tot en met 20 september 2021. In totaal is voor beide regelingen een bedrag van 80 miljoen euro vrijgemaakt.

Van de TVS-regeling zijn momenteel voor TVS Q2 2020 en TVS Q4 2020 gegevens beschikbaar. Dit is een nader voorlopige stand. Omdat de definitieve vaststelling nog moet plaatsvinden, kunnen bedragen en aantallen uiteindelijk afwijken. In totaal werd voor de TVS Q2 2020 voor 47,1 miljoen euro tegemoetkoming aangevraagd (tabel 8.4), 53 procent van het beschikbare budget. Meer dan de helft van het aangevraagde bedrag werd door gemeenten aangevraagd (26,6 miljoen euro, 56%). De meeste aanvragen kwamen van particuliere verhuurders, in totaal 676 aanvragen.

Voor de TVS Q4 2020 werd in totaal 27 miljoen euro tegemoetkoming aangevraagd, verdeeld over 1.071 aanvragen (tabel 8.4). Daarmee werd in vergelijking tot de TVS Q2 2020 een groter deel van het beschikbare budget gebruikt (90%; niet in figuur), al was het budget ook een flink stuk lager (30 miljoen euro ten opzichte van 89,5 miljoen euro). Net als voor de voorganger werd meer dan de helft van het

⁹ Gebruiksgebonden huur is de huur van een sportaccommodaties die verschuldigd is per uur of dagdeel dat de accommodatie wordt gebruikt. Niet-gebruiksgebonden huur is de huur van een sportaccommodatie die periodiek verschuldigd is, ongeacht of de accommodatie daadwerkelijk gebruikt wordt.

aangevraagde bedrag door gemeenten aangevraagd (15,1 miljoen euro, 56%). Particuliere verhuurders vroegen de TVS Q4 2021 het vaakst aan: 590 keer.

Tabel 8.4 Aantal aanvragen voor de TVS Q2 2020 en TVS Q4 2020 en corresponderende bedragen, naar type verhuurder

	TVS Q2 2020		TVS Q4 2020	
	Bedrag <i>mln. euro's</i>	Aanvragen <i>absolute aantallen</i>	Bedrag <i>mln. euro's</i>	Aanvragen <i>absolute aantallen</i>
Gemeente	€ 26,6	302	€ 15,1	264
Particuliere verhuurder	€ 10,7	676	€ 6,5	590
Sportorganisatie	€ 9,8	307	€ 5,5	217
Totaal	€ 47,1	1.285	€ 27,0	1.071

Bron: Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen (DUS-I), 28 oktober 2020 en 4 mei 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

Gegevens over de overige TVS-perioden worden naar verwachting in de volgende Monitor Sport en corona gepresenteerd. Dit geldt met name voor TVS Q1 2021; cijfers over TVS Q2 2021 zullen gezien de aanvraagperiode mogelijk later pas beschikbaar zijn.

TASO

Omdat het voor veel sportverenigingen niet mogelijk bleek om te voldoen aan de voorwaarden van de generieke steunmaatregelen of de financiële tegemoetkoming vanuit de generieke steunmaatregelen onvoldoende bleek, werd de TASO-regeling in het leven geroepen. De eerste TASO-regeling (TASO Q2/Q3 2020) had betrekking op het tweede en derde kwartaal van 2020 en had een budget van 44,5 miljoen euro. De regeling was aan te vragen voor twee groepen:

- groep 1: sportverenigingen met of zonder sportaccommodatie in eigendom en doorlopende lasten van meer dan 500 euro en minder dan 4.000 euro in een van de periodes;
- groep 2: sportverenigingen met een sportaccommodatie in eigendom en doorlopende lasten van ten minste 8.000 euro in een van de periodes, na aftrek van een ontvangen tegemoetkoming op grond van de NOW, TOGS of TVL.

Voor groep 1 betrof de maximale vergoeding van de TASO Q2/Q3 2020 7.000 euro, verdeeld over twee periodes (maximaal 3.500 euro per periode). De sportverenigingen in groep 2 konden een vergoeding krijgen van maximaal 12.000 euro, wederom verdeeld over twee periodes (maximaal 6.000 euro per periode).

De TASO regeling is vervolgens twee keer verlengd. De TASO Q4 2020 had betrekking op het vierde kwartaal van 2020. Om in aanmerking te komen voor deze TASO-regeling golden andere voorwaarden dan voor de eerdere TASO-regeling. Een sportvereniging kwam in aanmerking voor de TASO Q4 2020 als zij in het vierde kwartaal van 2020 als gevolg van de coronamaatregelen ten minste 10 procent omzetverlies had geleden ten opzichte van het vierde kwartaal van 2019. Op basis van het geleden omzetverlies werd de tegemoetkoming bepaald, met een maximum van 12.500 euro, zoals weergegeven in tabel 8.5. Voor de TASO Q4 2020 was een budget van 29 miljoen euro beschikbaar.

Tabel 8.5 Tegemoetkoming van de TASO Q4 2020 aan de hand van het geleden omzetverlies in Q4 2020

Omzetverlies in Q4 2020	Tegemoetkoming
€ 1.500 t/m € 5.000	€ 1.500
€ 5.001 t/m € 8.500	€ 3.000
€ 8.501 t/m € 12.000	€ 4.500
€ 12.001 t/m € 15.500	€ 6.000
€ 15.501 t/m € 19.000	€ 7.500
€ 19.001 t/m € 23.000	€ 9.000
€ 23.001 t/m € 27.500	€ 10.500
€ 27.501 en hoger	€ 12.500

Bron: Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen (DUS-I), 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

De tweede verlenging van de TASO-regeling heeft betrekking op het eerste halfjaar van 2021 en is opgedeeld in twee regelingen: TASO Q1 2021 en TASO Q2 2021. De TASO Q1 2021 is nagenoeg hetzelfde als de TASO Q4 2020, met uitzondering van de hoogte van de tegemoetkoming. Deze is uitgebreid naar een tegemoetkoming van maximaal 24.000 euro, met de indeling zoals weergegeven in tabel 8.6. Voor de TASO Q1 2021 is een budget van 40 miljoen euro beschikbaar. De voorwaarden voor de TASO Q2 2021 moeten nog bepaald worden.

Tabel 8.6 Tegemoetkoming van de TASO Q1 2021 aan de hand van het geleden omzetverlies in Q1 2021

Omzetverlies in Q1 2021	Tegemoetkoming
€ 1.000 t/m € 3.000	€ 1.000
€ 3.001 t/m € 5.000	€ 2.000
€ 5.001 t/m € 8.500	€ 3.000
€ 8.501 t/m € 12.000	€ 4.500
€ 12.001 t/m € 15.500	€ 6.000
€ 15.501 t/m € 19.000	€ 7.500
€ 19.001 t/m € 23.000	€ 9.000
€ 23.001 t/m € 27.000	€ 10.500
€ 27.001 t/m € 32.000	€ 12.000
€ 32.001 t/m € 37.000	€ 14.500
€ 37.001 t/m € 42.000	€ 16.500
€ 42.001 t/m € 48.000	€ 18.500
€ 48.001 t/m € 54.000	€ 21.000
€ 54.001 en hoger	€ 24.000

Bron: Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen (DUS-I), 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

Op dit moment (mei 2021) zijn de TASO Q2/Q3 2020 en TASO Q4 2020 reeds afgesloten. Van de TASO Q2/Q3 2020 werd 21,9 miljoen euro aangevraagd verdeeld over 3.777 aanvragen (tabel 8.7). Daarmee werd bijna de helft van het beschikbare budget aangeschreven (49%, niet in tabel). Voor de TASO Q4 2020 kwamen 3.570 aanvragen binnen voor in totaal een bedrag van 17 miljoen euro. Dit is ongeveer 58,6 procent van het beschikbare budget voor deze regeling (niet in tabel).

Tabel 8.7 Aantal aanvragen van de TASO-regelingen en corresponderende bedragen

	Regeling betrekking op <i>datum</i>	Afgesloten op <i>datum</i>	Aantal bedrijven/aanvragen <i>absolute aantallen</i>	Bedrag <i>miljoenen euro's</i>
TASO Q2/Q3 2020	1 ma t/m 30 sep 2020	11 oktober 2020	3.777	€ 21,9
TASO Q4 2020	1 okt t/m 31 dec 2020	5 april 2021	3.570	€ 17,0
TASO Q1 2021	1 jan t/m 31 mrt 2021	12 juni 2021	n.n.b.	n.n.b.
TASO Q2 2021	1 apr t/m 30 jun 2021	20 september 2021	n.n.b.	n.n.b.

Bron: Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen (DUS-I), 16 december 2020 & 9 april 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

De overige TASO-regelingen voor het eerste halfjaar van 2021 staan nog open, dus de gegevens van deze regelingen worden op een later moment verwacht. Als deze beschikbaar zijn ten tijde van de vierde Monitor Sport en corona, worden ze hierin meegenomen.

SPUK IJZ

Tot slot omvat het sportspecifieke steunpakket de SPUK IJZ-regeling. Deze regeling is specifiek voor ijsbanen en zwembaden bedoeld. Door de coronamaatregelen zijn ijsbanen en zwembaden niet in staat geweest om de normale bedrijfsvoering te voeren. Exploitanten, waaronder ook vaak gemeenten, hebben geprobeerd de accommodaties open te houden, maar mede door de hoge doorlopende vaste lasten bij ijsbanen en zwembaden was dit economisch niet rendabel.

De SPUK IJZ moet deze financiële gevolgen verzachten. Voor het kalenderjaar 2020 is hiervoor een budget van 100 miljoen euro beschikbaar gesteld en voor de eerste helft van 2021 nog eens 80 miljoen euro. Gemeenten kunnen de SPUK IJZ aanvragen. Vervolgens worden de gemeenten zelf verantwoordelijk gesteld voor de manier waarop zij de zwembaden en ijsbanen ondersteunen. De enige voorwaarde die hierbij wordt gesteld is dat de financiële steun voor de zwembaden en ijsbanen wordt ingezet om het daadwerkelijke exploitatietekort te compenseren. De keuze om de regeling op te zetten als een specifieke uitkering voor gemeenten geeft de gemeenten de mogelijkheid om naar eigen inzicht te handelen en daarbij, naast een aanvullende subsidie, een huurkorting aan te kunnen bieden aan de exploitanten. Deze mogelijke huurverlaging of -kijtschelding kwalificeert niet als omzet voor de NOW-regeling. Daarom kan de NOW die is aangevraagd door de exploitanten van zwembaden en ijsbanen behouden blijven en in mindering worden gebracht op het negatieve resultaat op de winst- en verliesrekening.

De hoogte van de tegemoetkoming is afhankelijk van de omzetsderving en gerealiseerde kosten van de gemeente die de tegemoetkoming aanvraagt als gevolg van de compensatie voor de zwembaden en ijsbanen. Indien een zwembad en/of ijsbaan in gemeentelijk beheer is, gaat het hierbij om de inkomsten die de gemeente zelf is misgelopen voor de accommodatie en de extra kosten die zijn gemaakt als gevolg van de coronamaatregelen. Is er een externe exploitant, dan kunnen gemeenten een subsidie verstrekken of korting/kijtschelding geven op de huur die de exploitant aan de gemeente betaalt. Deze maatregelen zijn dan de extra kosten (subsidie) en omzetsderving (korting/kijtschelding huur) die de gemeente opgeeft voor de SPUK IJZ-regeling.

De aanvraagperiode voor de SPUK IJZ 2020 loopt van begin april tot en met 31 mei 2021. Voor de daaropvolgende SPUK IJZ 2021 (Q1 en Q2) zal de aanvraagperiode naar verwachting tussen augustus en oktober lopen. Beide aanvraagperiodes zijn ten tijde van deze rapportage (mei 2021) nog niet afgerond, waardoor nog geen cijfers beschikbaar zijn. Naar verwachting zullen deze in de vierde Monitor Sport en corona gepresenteerd worden.

Borgstelling Noodkrediet Stichting Waarborgfonds Sport

Stichting Waarborgfonds Sport (SWS) kan met ingang van 1 mei 2020 borgstellingen verstrekken voor zogenoemde noodkredieten. Dat zijn leningen die specifiek bedoeld zijn voor het opvangen van de financiële schade die sportorganisaties hebben geleden als gevolg van de sluiting van de sportclubs als maatregel tegen de verspreiding van het coronavirus. Verenigingen kunnen hiermee leningen aanvragen van de bank, waarbij SWS borg staat.

Een navraag bij SWS leert dat tot nu toe slechts drie borgstellingen voor noodkredieten zijn verleend. Dit geeft een voorzichtige indicatie dat sportverenigingen voorlopig nog niet te kampen hebben met liquiditeitsproblemen.

Tegemoetkoming sportbonden en TeamNL-centra

Zoals beschreven in hoofdstuk 5 is een specifieke tegemoetkoming in het leven geroepen voor de topsport. De Rijksoverheid heeft een bedrag van 5 miljoen euro beschikbaar gesteld voor deze regeling om de continuïteit van de topsportprogramma's te waarborgen. Sportbonden en TeamNL-centra konden voor deze regeling een aanvraag indienen. Uiteindelijk hebben 27 bonden en vier TeamNL-centra een aanvraag gedaan, waarvoor respectievelijk 4,7 miljoen en 300.000 euro compensatie werd ontvangen (zie hoofdstuk 5.2).

8.3 Financiële gevolgen voor de sport

We sluiten dit hoofdstuk, net als in de eerste en tweede Monitor Sport en corona, af met een schatting van de financiële schade voor de sport als gevolg van de coronacrisis. Hiervoor hanteren we de volgende berekening voor netto schade:

$$\text{Netto schade} = \text{Omzetderving} - \text{Kostenbesparing} - \text{Tegemoetkoming verkregen uit steunmaatregelen}$$

In dit hoofdstuk focussen we voor de financiële schade op de breedtesport. Hieronder vallen de sportverenigingen, de sportondernemers en de ondersteuningsstructuur (gemeenten en sportbonden). Voor de topsport, de sportevenementen en het betaald voetbal zijn de financiële gevolgen in de betreffende hoofdstukken (hoofdstuk 5 en 6) al beschreven. In dit hoofdstuk worden deze niet meer beschreven.

Omzetderving en kostenbesparing breedtesport

In tabel 8.8 vatten we, op basis van de bevindingen uit de voorgaande hoofdstukken, onze schatting van het omzetverlies en de kostenbesparing voor de breedtesport voor het jaar 2020 samen.

Tabel 8.8 Geschatte omzetderving en kostenbesparing voor de breedtesport als gevolg van de coronamaatregelen, voor het jaar 2020 (in miljoenen euro's)

	Geschatte omzetderving	Geschatte kostenbesparing
Verenigingen	290	246
Sportondernemers	1.464	500
Gemeenten ^a	38	-9
Sportbonden	61	45
Totaal voor het hele kalenderjaar 2020	1.853	782

^a Tot en met het derde kwartaal van 2020.

Sportverenigingen

In hoofdstuk 3 van deze rapportage is een schatting gemaakt van de omzetsderving en kostenbesparing voor sportverenigingen voor het hele jaar 2020. Dit hebben we gedaan aan de hand van de begrote en gerealiseerde omzet en kosten van de sportverenigingen die deel hebben genomen aan de coronapeiling. Gemiddeld kwam een omzetsderving van 24 procent van de begrote inkomsten voor 2020 naar voren. Door de diversiteit aan sportverenigingen loopt de omzetsderving wel erg uiteen. Voor de kostenbesparing in het kalenderjaar 2020 kwam gemiddeld 21 procent van de begrote uitgaven naar voren. Volgens cijfers van het CBS bedragen de jaarlijkse baten en lasten van sportclubs respectievelijk 1.210 miljoen en 1.173 miljoen euro. Deze bedragen zijn vervolgens gebruikt om de geschatte absolute omzetsderving en kostenbesparing te berekenen. Hieruit komen een omzetsderving van ongeveer 290 miljoen euro en een kostenbesparing van 246 miljoen euro naar voren (tabel 8.8).

Vergeleken met de vorige Monitor Sport en corona komt zowel de geschatte omzetsderving als de kostenbesparing hoger uit. Destijds schatten we de omzetsderving op zo'n 230 miljoen euro en de kostenbesparing op 121 miljoen euro. De toename van de geschatte omzetsderving lijkt voornamelijk voort te komen uit het moment van peilen. De rapportage van de vorige monitor vond plaats rond november 2020. Hierdoor moesten de sportverenigingen een schatting maken van hoe de rest van 2020 zich zou ontwikkelen. Inmiddels weten we dat de coronamaatregelen in deze periode flink strenger geworden zijn, waardoor het voor de hand ligt dat de sportverenigingen meer omzet zijn misgelopen.

De toename in de geschatte kostenbesparing ligt daarentegen, relatief gezien, een stuk hoger. Vergeleken met de vorige monitor komen we in deze monitor ongeveer twee keer zo hoog uit. Een mogelijke verklaring voor deze stijging is dat het, nu het kalenderjaar 2020 afgelopen is, duidelijk is geworden hoeveel kosten daadwerkelijk bespaard zijn. Schijnbaar komt hier een positiever beeld uit naar voren dan de verenigingen in november 2020 gevoelsmatig konden inschatten. Anderzijds is het ook mogelijk dat de extra kostenbesparing voortkomt uit de verscherping van de coronamaatregelen in november en december 2020. Zo kunnen voetbalkantines in de winter meer besparen op inkopen voor de kantine dan in de zomer en kunnen verenigingen in de winter meer besparen op energielasten.

Sportondernemers

Voor de sportondernemers wordt in hoofdstuk 4 een schatting gemaakt van de omzetsderving en kostenbesparing. Deze schattingen zijn voor een deel van de sportondernemers gebaseerd op de peiling die het Mulier Instituut in samenwerking met het POS heeft uitgezet. Voor de andere groepen sportondernemers die niet hebben deelgenomen aan deze POS-vragenlijst hebben we peilingen en gegevens van de betreffende brancheorganisaties benut. In totaal komt de geschatte omzetsderving over 2020 voor de hele groep sportondernemers uit op bijna 1,5 miljard euro (1,464 miljard euro, tabel 8.8). Daarnaast werd in 2020 het nodige aan kosten bespaard door de sportondernemers. In totaal kwam deze kostenbesparing naar schatting uit op ongeveer 0,5 miljard euro¹⁰ (tabel 8.8).

Net als voor de sportverenigingen zijn de omzetsderving en kostenbesparing die we in deze rapportage presenteren hoger dan in de vorige Monitor Sport en corona. De omzetsderving over 2020 werd destijds geschat op 1.172 miljoen euro en de kostenbesparing op ongeveer 194 miljoen euro. Deze verschillen duiden we op dezelfde manier als voor de sportverenigingen. In de huidige monitor zitten de effecten van de strengere coronamaatregelen in november en december. Door deze strengere maatregelen moesten veel sportondernemers weer de deuren sluiten, wat een verklaring kan zijn voor de hogere omzetsderving.

Bij de kostenbesparing kwam met name bij de overige groep sportondernemers (o.a. dans- en yogascholen) een hoge kostenbesparing naar voren. Deze groep is samen met de ondernemende

¹⁰ In hoofdstuk 4 kwam de geschatte kostenbesparing uit op een bedrag tussen 496 en 504 miljoen euro. In dit hoofdstuk en de rest van het rapport laten we deze bandbreedte van 8 miljoen euro achterwege en hanteren we de middenmaat van 500 miljoen euro.

zwemaanbieders bevraagd in de POS-vragenlijst, waardoor de kostenbesparing is gebaseerd op het verschil tussen de begrote en gerealiseerde kosten. In de vorige monitor was de kostenbesparing in kaart gebracht naar inschatting van de brancheorganisaties. Mogelijk ligt de daadwerkelijke kostenbesparing, die nu uit de realisaties naar voren komt, hoger dan de sportondernemers zouden verwachten. Aan de andere kant is het mogelijk dat de kostenbesparing enigszins ‘vervuild’ is door de steunmaatregelen. Het kan zo zijn dat steunmaatregelen zoals de NOW of tegemoetkomingen in huur al verwerkt zitten in de (lagere) kosten.

Gemeenten

De omzetsderving en kostenbesparing voor gemeenten is in hoofdstuk 7 aan de hand van een aanvullende uitvraag van de Iv3-registratie van het CBS in kaart gebracht. In de Iv3-registratie moeten gemeenten op verschillende taakvelden de baten en lasten invullen, waaronder voor de taakvelden Sportbeleid & activering en Sportaccommodaties. Normaliter verschijnen de registratiecijfers over een jaar pas in de daaropvolgende zomer. Dit keer heeft het CBS een aanvullende uitvraag gedaan om tussentijds het effect van de coronacrisis in kaart te brengen. De meest recente aanvullende uitvraag geeft inzicht in de meerbaten, meerlasten en niet-gerealiseerde baten en lasten tot en met het derde kwartaal van 2020. Daarmee geven deze gegevens nog geen totaaloverzicht voor 2020, maar wel een tussentijdse stand van zaken.

Uit de uitvraag komt naar voren dat voor sport netto (niet-gerealiseerde baten - meerbaten) 37,6 miljoen euro aan inkomsten wordt misgelopen (tabel 8.8). Daarnaast hebben gemeenten voor sport te maken gehad met 13,3 miljoen euro aan meerlasten, terwijl slechts 4,2 miljoen euro aan lasten niet werden gerealiseerd. Dit zorgt er netto voor dat gemeenten geen kostenbesparing hebben gehad in 2020, maar juist een verhoging van de kosten met 9,1 miljoen euro.

Sportbonden

In hoofdstuk 7 is op basis van een eigen coronapeiling onder sportbonden een inschatting gemaakt van de omzetsderving en kostenbesparing voor deze groep. Op basis van de resultaten hebben we een gewogen gemiddelde per bond berekend, om dit vervolgens te extrapoleren naar de totale groep van 77 sportbonden in Nederland. Uit deze exercitie komt naar voren dat de omzetsderving over 2020 naar schatting 61 miljoen euro bedraagt (tabel 8.8). De geschatte totale kostenbesparing komt uit op 45 miljoen euro. Beide schattingen liggen grotendeels in lijn met de schatting die we in de tweede Monitor Sport en corona hebben gepresenteerd voor de sportbonden. Destijds raamden we de omzetsderving over 2020 op 66 miljoen euro, terwijl de kostenbesparing destijds op ongeveer 30 miljoen euro uitkwam.

Steunmaatregelen

In paragraaf 8.2 hebben we uitvoerig beschreven voor welke steunmaatregelen de sport in aanmerking komt en in hoeverre deze reeds gebruikt zijn. In tabel 8.9 brengen we gegevens die reeds beschikbaar zijn over de steunmaatregelen samen in een overzicht. Overigens zijn de steunmaatregelen niet altijd gemakkelijk specifiek toe te rekenen aan een groep binnen de sport¹¹, in tegenstelling tot de omzetsderving en kostenbesparing. Daarom laten we in de tabel een overzicht zien voor de sport als geheel. Dit overzicht is nog niet compleet voor 2020, want enkele steunmaatregelen staan ten tijde van

¹¹ Het ligt in de lijn der verwachtingen dat de compensatie vanuit de NOW, TOGS, TVL en Tozo-regelingen grotendeels bij de sportondernemers zullen landen. Uit hoofdstuk 3 en 7 komt naar voren dat sportverenigingen en bonden tevens gebruikmaken van deze regelingen, waardoor het volledig toerekenen van deze regelingen aan de sportondernemers een vertekend beeld geeft. De TASO-regeling is wel specifiek voor verenigingen bedoeld en daarmee volledig toe te rekenen. Voor de TVS-regeling is het sterk afhankelijk van welke partij de aanvraag gedaan heeft. Naast gemeenten kunnen namelijk ook particuliere verhuurders en sportorganisaties beroep doen op de TVS.

deze rapportage (mei 2020) nog open, zoals de SPUK IJZ, en voor sommige zijn (nog) geen bedragen beschikbaar, zoals de Tozo.

In totaal ontving de sport al ongeveer 564 miljoen euro aan generieke en sportspecifieke steunmaatregelen, volgens de huidige (mei 2021) stand van zaken (tabel 8.9). Van dit bedrag heeft ongeveer 534 miljoen euro betrekking op het jaar 2020. Vooral nog is dit niet het definitieve bedrag aan compensatie vanuit de steunmaatregelen voor 2020, aangezien in dit overzicht nog de verstrekte gelden van de SPUK IJZ ontbreken. Omdat dat hier een budget van 100 miljoen euro voor beschikbaar is, kan het totale bedrag voor 2020 nog flink oplopen. Voor 2021 is de beschikbare informatie nog beperkt, mede doordat de meeste regelingen die betrekking hebben op het eerste deel van 2021 nog openstaan. Volgens voorlopige cijfers is voor het eerste kwartaal van 2021 al wel zo'n 30 miljoen euro aan steun uit de NOW en TVL naar de sport gegaan. Beide regelingen waren op het moment van peilen echter nog niet afgesloten, dus dit bedrag kan nog verder oplopen.

Tabel 8.9 Overzicht van de reeds verstrekte steunmaatregelen voor de sport volgens de huidige stand van zaken (mei 2021)

Steunmaatregel		Regeling betrekking op <i>datum</i>	Aantal aanvragen <i>absolute aantallen</i>	Uitbetaald bedrag <i>miljoenen euro's</i>
NOW				
	NOW 1.0	mrt t/m mei 2020	4.280	151
	NOW 2.0	jun t/m sep 2020	1.890	89
	NOW 3.1	1 okt t/m 31 dec 2020	2.490	59
	NOW 3.2 ^a	1 jan t/m 31 mrt 2021	1.580	18
TOGS		16 mrt t/m 15 jun 2020	16.455	66
TVL				
	TVL-1	1 jun t/m 30 sep 2020	2.020	23
	TVL Q4 2020	1 okt t/m 31 dec 2021	2.945	33
	TVL Q1 2021*	1 jan t/m 31 mrt 2021	910	12
Tozo				
	Tozo-1 en Tozo-2	mrt t/m sep 2020	8.920	^b
TVS				
	TVS Q2 2020	1 mrt t/m 31 mei 2020	1.285	47
	TVS Q4 2020	1 okt t/m 31 dec 2020	1.071	27
TASO				
	TASO Q2/Q3 2020	1 mrt t/m 30 sep 2020	3.777	22
	TASO Q4 2020	1 okt t/m 31 dec 2020	3.570	17
Voorlopig totaal 2020^c				534
Totaal alle voorlopige cijfers				564

^a Voorlopige cijfers.

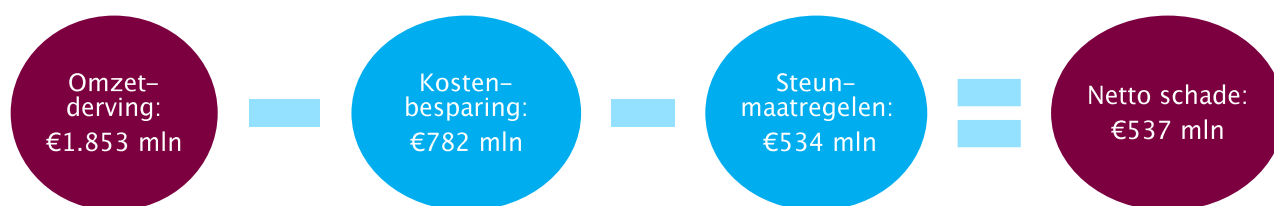
^b Voor de Tozo-regeling is geen bedrag beschikbaar.

^c Voor een aantal steunmaatregelen zijn nog geen cijfers beschikbaar, waardoor dit voornamelijk een voorlopig totaal betreft.

Netto schade breedtesport

Tot slot maken we in figuur 8.6 de cirkel rond voor de netto schade voor de breedtesport over het jaar 2020 als gevolg van de coronacrisis. Zoals uit tabel 8.8 naar voren kwam ramen we de totale omzetsderving voor de breedtesport op ruim 1,8 miljard euro. Daartegenover staat dat de breedtesport 782 miljoen euro aan kosten heeft kunnen besparen in 2020. Daarnaast heeft de sport in 2020 zo'n 534 miljoen euro aan compensatie via de steunmaatregelen ontvangen. Van deze steun zal een deel niet bij de breedtesport terecht komen, aangezien de topsport, het betaald voetbal en sportevenementen ook gebruik kunnen maken van de steunmaatregelen. Niettemin zijn de sportspecifieke steunmaatregelen overwegend bedoeld voor de breedtesport en zal naar verwachting het grootste deel van de generieke steunmaatregelen voor de breedtesport zijn.

Figuur 8.6 Schatting van de netto schade voor de breedtesportsector over het jaar 2020

Als we de omzetsderving, kostenbesparing en compensatie vanuit de steunmaatregelen op een rij zetten, kunnen we een schatting maken van de netto schade voor de breedtesport. Zoals uit figuur 8.6 naar voren komt, bedraagt de netto schade voor de breedtesport over 2020 537 miljoen euro. Dat is de directe schade. Indirecte of lange termijn schade die pas in 2021 of later zichtbaar wordt, is hierin niet meegenomen. Dit zal een aandachtspunt blijven in de monitoring Sport en corona.

De netto schade voor het totaal van sportverenigingen en sportbonden zal relatief klein zijn. Naar verwachting compenseren de steunmaatregelen voor beide groepen het grootste deel van de opgelopen schade. De netto schade, zoals naar voren komt uit figuur 8.6, landt voornamelijk bij de sportondernemers.¹²

Vergeleken met de vorige Monitor Sport en corona komt onze schatting van de netto schade in de huidige monitor lager uit. Destijds raamden we de netto schade op een bedrag tussen de 722 en 732 miljoen euro, ongeveer 200 miljoen euro meer. Dit verschil komt voort uit een hogere geschatte kostenbesparing en een hoger totaalbedrag aan compensatie via de steunmaatregelen. De omzetsderving schatten we in de huidige monitor een stuk hoger in, maar door de hogere kostenbesparing en compensatie uit de steunmaatregelen komt de netto schade naar schatting toch lager uit.

¹² Om de netto schade van 537 miljoen euro enigszins in perspectief te plaatsen: met een geschatte jaaromzet van de sportondernemers (volgens cijfers van het POS) in een normaal jaar van zo'n 4,2 miljard euro (exclusief de kleine fitness studio's) bedraagt de netto schade ongeveer 13 procent van de jaaromzet.

Bijlage 2. Gebruik generieke steunmaatregelen naar SBI-code

Tabel B2.1 Aantal aanvragen van de NOW-regelingen en corresponderende bedragen volgens de stand van zaken tot en met 28 februari 2021, totaal sport en uitgesplitst naar SBI code^a

	NOW 1.0		NOW 2.0		NOW 3.1		NOW 3.2 ^b	
	<i>aantal</i>	<i>mln. euro's</i>	<i>aantal</i>	<i>mln. euro's</i>	<i>aantal</i>	<i>mln. euro's</i>	<i>aantal</i>	<i>mln. euro's</i>
Totaal sport	4.280	151	1.890	89	2.490	59	1.580	18
85511 Zeil- en surfscholen	30	1	15	.	20	.	10	.
85519 Overig sportonderwijs	535	8	160	3	190	2	165	1
93111 Zwembaden	140	16	110	10	115	6	45	1
93112 Sporthallen en -zalen	220	12	135	8	155	5	100	2
93113 Sportvelden	25	1	10	1	20	.	10	.
93119 Overige sportaccommodaties	340	17	190	10	260	9	190	3
93121 Veldvoetbal	850	31	320	24	500	14	230	2
93122 Veldsport in teams (geen voetbal)	120	2	35	.	85	1	30	.
93123 Atletiek	5	.	5	.	5	.	5	.
93124 Tennis	80	1	25	.	45	.	20	.
93125 Paardensport en maneges	275	3	80	1	120	1	60	.
93126 Wielersport	10	.	5	.	5	.	.	.
93127 Auto- en motorsport	5	.	5	.	5	.	5	.
93128 Wintersport	5	.	.	.	5	.	5	.
93129 Overige buitensport	50	1	15	.	25	.	10	.
9313 Fitnesscentra	675	27	355	13	400	9	310	6
93141 Individuele zaalsport	45	.	15	.	5	.	15	.
93142 Zaalsport in teamverband	5	.	.	.	5	.	.	.
93143 Kracht- en vechtsport	30	1	15	.	20	.	10	.
93144 Bowlen, kegelen, biljarten e.d.	20	1	20	.	25	.	20	.
93145 Denksport	.	.	.	.	.	.	.	.
93146 Sportscholen	435	8	195	3	235	2	190	1
93149 Overige binnensport en omnisport	20	.	10	.	20	.	10	.
93151 Zwem- en onderwatersport	10	.	5	.	5	.	5	.
93152 Roei-, kano-, zeil- en surfsport	10	.	5	.	10	.	5	.
93191 Beroepssportlieden	10	1	5	2	5	1	5	.
93192 Hengelsport	.	.	.	.	.	.	.	.
93193 Verzorgen van vistochten	10	.	5	.	5	.	5	.
93194 Supportersverenigingen (sport)	.	.	.	.	.	.	.	.
93195 Organisatie van sportevenementen	165	7	90	4	110	3	75	1
93196 Sportkoepels en -adviesorganen	75	10	45	6	50	3	25	.
93199 Overige sport (rest)	20	1	10	.	15	.	10	.
93291 Jachthavens	45	1	10	.	20	1	10	.

Bron: CBS, 2020 en 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

^a Cellen met te weinig waarnemingen of waar cijfers tot onthulling zouden kunnen leiden, worden door het CBS weergegeven met een punt ('.'). Daarnaast zijn de aantallen aanvragen afgerond op vijftallen en worden de bedragen afgerond op miljoenen euro's.

^b NOW 3.2 was ten tijde van de publicatie van de gegevens nog niet afgesloten. Dit zijn voorlopige cijfers.

Tabel B2.2 Aantal aanvragen van de TOGS- en TVL-regelingen en corresponderende bedragen volgens de stand van zaken tot en met 28 februari 2021, totaal sport en uitgesplitst naar SBI-code^a

	TOGS ^b		TVL-1		TVL Q4 2020		TVL Q1 2021 ^c	
	<i>aantal</i>	<i>mln. euro's</i>	<i>aantal</i>	<i>mln. euro's</i>	<i>aantal</i>	<i>mln. euro's</i>	<i>aantal</i>	<i>mln. euro's</i>
Totaal sport	16.455	66	2.020	23	2.945	33	910	12
85511 Zeil- en surfscholen	105	0,4	15	.	20	.	.	.
85519 Overig sportonderwijs	3.813	15,3	240	1	325	2	140	1
93111 Zwembaden	251	1,0	40	1	50	1	15	.
93112 Sporthallen en -zalen	421	1,7	115	2	160	3	50	1
93113 Sportvelden	98	0,4	20	.	20	.	5	.
93119 Overige sportaccommodaties	694	2,8	185	3	300	7	135	3
93121 Veldvoetbal	1.853	7,4	365	3	830	5	10	.
93122 Veldsport in teams (geen voetbal)	737	2,9	50	.	105	1	.	.
93123 Atletiek	111	0,4	5	.	5	.	.	.
93124 Tennis	862	3,4	55	.	90	.	.	.
93125 Paardensport en maneges	939	3,8	80	1	110	1	25	.
93126 Wielersport	48	0,2	5	.	5	.	.	.
93127 Auto- en motorsport	83	0,3	5	.	5	.	.	.
93128 Wintersport	37	0,1	.	.	5	.	.	.
93129 Overige buitensport	330	1,3	10	.	20	.	5	.
9313 Fitnesscentra	1.431	5,7	310	4	265	2	220	3
93141 Individuele zaalsport	286	1,1	5	.	5	.	.	.
93142 Zaalsport in teamverband	200	0,8	5	.	10	.	.	.
93143 Kracht- en vechtsport	238	1,0	15	.	20	.	5	.
93144 Bowlen, kegelen, biljarten e.d.	92	0,4	25	.	35	1	20	.
93145 Denksport	24	0,1	5	.	5	.	5	.
93146 Sportscholen	1.119	4,5	200	2	235	2	170	2
93149 Overige binnensport en omnisport	127	0,5	10	.	20	.	10	.
93151 Zwem- en onderwatersport	201	0,8	.	.	10	.	5	.
93152 Roei-, kano-, zeil- en surfsport	158	0,6	20	.	20	.	5	.
93191 Beroepssportlieden			5	.	5	.	.	.
93192 Hengelsport	15	0,1	.	.	5	.	.	.
93193 Verzorgen van vistochten	40	0,2	10	.	15	.	5	.
93194 Supportersverenigingen (sport)			.	.	5	.	.	.
93195 Organisatie van sportevenementen	586	2,3	180	4	175	4	55	1
93196 Sportkoepels en -adviesorganen			15	.	30	.	5	.
93199 Overige sport (rest)	104	0,4	25	.	25	1	5	.
93291 Jachthavens	153	0,6	5	.	15	.	5	.

Bron: RVO, 2020 en CBS, 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

^a Cellen met te weinig waarnemingen of waar cijfers tot onthulling zouden kunnen leiden, worden door het CBS weergegeven met een punt ('.'). Daarnaast zijn de aantallen aanvragen afgerond op vijftallen en worden de bedragen afgerond op miljoenen euro's.

^b Voor de TOGS-regeling zijn tevens aanvragen gedaan door bedrijven onder de SBI-codes 93 Sport en recreatie (2 miljoen euro) en 56.29 Kantines en contractcatering (3,2 miljoen euro). Deze aanvragen worden wel meegenomen in het totaal voor de sport, maar worden niet los weergegeven in de tabel. De SBI-codes waarvoor het aantal en bedrag mist kwamen niet in aanmerking voor de TOGS.

^c TVL Q1 2021 was ten tijde van de publicatie van de gegevens nog niet afgesloten. Dit zijn voorlopige cijfers.

Tabel B2.3 Aantal aanvragen van de Tozo-regelingen (Tozo-1 en Tozo-2) en corresponderende bedragen volgens de stand van zaken tot en met 28 februari 2021, totaal sport en uitgesplitst naar SBI-code^a

	Tozo-1 en Tozo-2
Totaal sport	8.920
85511 Zeil- en surfscholen	80
85519 Overig sportonderwijs	6.560
93111 Zwembaden	10
93112 Sporthallen en -zalen	50
93113 Sportvelden	.
93119 Overige sportaccommodaties	140
93121 Veldvoetbal	.
93122 Veldsport in teams (geen voetbal)	.
93123 Atletiek	.
93124 Tennis	40
93125 Paardensport en maneges	320
93126 Wielersport	10
93127 Auto- en motorsport	20
93128 Wintersport	.
93129 Overige buitensport	50
9313 Fitnesscentra	410
93141 Individuele zaalsport	10
93142 Zaalsport in teamverband	.
93143 Kracht- en vechtsport	70
93144 Bowlen, kegelen, biljarten e.d.	10
93145 Denksport	10
93146 Sportscholen	510
93149 Overige binnensport en omnisport	20
93151 Zwem- en onderwatersport	20
93152 Roei-, kano-, zeil- en surfsport	20
93191 Beroepssportlieden	120
93192 Hengelsport	.
93193 Verzorgen van vistochten	30
93194 Supportersverenigingen (sport)	.
93195 Organisatie van sportevenementen	280
93196 Sportkoepels en -adviesorganen	40
93199 Overige sport (rest)	80
93291 Jachthavens	10

Bron: CBS, 2021. Bewerking: Mulier Instituut.

^a Cellen met te weinig waarnemingen of waar cijfers tot onthulling zouden kunnen leiden, worden door het CBS weergegeven met een punt ('.'). Daarnaast zijn de aantallen aanvragen afgerond op vijftallen en worden de bedragen afgerond op miljoenen euro's.

